

орієнтиром освітньої діяльності ВНЗ України є її спрямованість на реформацію усього навчального процесу і впровадження кредитно-модульної системи його організації та модульно-рейтингової системи контролю навчальних досягнень студентів. Це означає, що й розроблювану нами модель навчання СКП необхідно реалізовувати у контексті кредитно-модульної системи навчання.

Арабаджи Н. Б.

*Міжнародний гуманітарний університет,
викладач кафедри теорії та історії держави і права*

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОЇ ЦІННОСТІ ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ

Визначення ціннісних вимірів окремих правових явищ, їх змістовної наповненості з урахуванням трансформацій аксіологічної характеристики самого права, є одним із найбільш актуальних напрямів досліджень у сучасному правознавстві. Не в останню чергу проблема ціннісного бачення правового порядку як одного з ключових правових феноменів виникає з огляду на те, що відбувається переосмислення класичних теорій правового порядку, де він розглядається як явище, похідне від законності, формування неklasичних та постнеklasичних його теорій, де набирають наукової ваги синергетичні, антропологічні та герменевтичні парадигми.

Традиційно, розглядаючи проблематику інструментальної цінності права, використовують розробки П. М. Рабіновича, в яких він пропонує розглядати інструментальну цінність права за п'ятьма напрямками: інструментально-розподільчим, інструментально-визначальним, інструментально-вимірним, інструментально-охоронним та інструментально-пізнавальним (Рабинович П. Социалистическое право как ценность. 2006, с.13).

У той же час, необхідно зазначити, що інструментальна цінність правового порядку має розглядатися в іншому контексті. Якщо інструментальна цінність права мислиться як його цінність в якості регулятора, у відповідності до вимог та правил якого люди, соціальні спільноти та держави вибудовують свою поведінку (Оборотов Ю. Н. Теория государства и права, прагматический курс: экзаменационный справочник. 2006, с.34), то інструментальна цінність правового порядку має зводитися до розуміння його як такого стану, процесу та цілі правового буття, в якому забезпечуються та координуються людські та соціальні потреби, вибудовуються та захищаються цінності правової сфери, розвиваються та закріплюються правові комунікації.

Вбачається, що визначення інструментальної цінності правового порядку полягає, насамперед, у тому, аби виявити ціннісне наповнення основних його телеологічних та функціональних характеристик. Як справедливо зазначає А. Ф. Крижанівський, мета і цілі правового порядку не виводяться *a priori*, а формуються системою правових цінностей, які сповідаються, забезпечуються та захищаються всім правовим устроєм суспільства. Тому ієрархія цінностей правової сфери певним чином ранжує й цілі та функції

правового порядку (Крижанівський А. Ф. Аксіологія правового порядку / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. – Вип. 40. 2008, с. 249).

Більше того, необхідно підкреслити, що саме забезпечення правових цінностей є основоположною метою правового порядку. Правовий порядок, будучи втіленням суцього є результатом належного, яке розглядається як інтегрована система ціннісних смислів, які закладають основу права.

У цьому контексті можна визначити головний напрям інструментальної цінності правового порядку: інструментально-забезпечувальний. Якщо право за допомогою інструментально-визначального напрямку акцентує ті чи інші суспільні блага, роблячи їх цінностями правової сфери, то мета правового порядку – в реалізації та забезпеченні цих цінностей, послідовне їх втілення в правовому житті через інфраструктурні та інституціональні засоби. Саме наявність у правового порядку своїх «органів» дозволяє говорити, що збереження існуючої ієрархії цінностей є пріоритетом для усієї його системи.

З позицій інструментально-забезпечувальної цінності правового порядку набуває гострої актуальності одвічна проблема статичності та динаміки в правовому розвитку. Правовий порядок, вже виходячи з семантичних

Характеристик цієї категорії, має визначати статичність правового життя, його неперервний базис. Збереження пануючої ієрархії цінностей, виходячи з цього, є не просто завданням правового порядку, а його самоціллю, оскільки зберігаючи цінності, правовий порядок застерігає себе від руйнування. На наше глибоке переконання, специфіка правового порядку полягає у тому, що його не можна розглядати з позицій субстрату права.

Право та правовий порядок перебувають у стані взаєморозгортання. Одне породжує інше, що дозволяє стверджувати, що правовий порядок – це друге життя, друге обличчя права. Розвиток права обов'язково веде до відповідних змін у структурі правового порядку. Інструментально-забезпечувальна цінність правового порядку, таким чином, виражає себе у двох напрямках. Перший – забезпечення реалізації цінностей правової сфери та захист їх існуючої ієрархії. Другий-забезпечення «зворотного зв'язку» між правовим життям та правом, оскільки в правовій сфері на кожному етапі розвитку суспільних відносин формуються нові й нові цінності, вони безперервно набувають правової значимості, а тому включаються в структуру правового порядку (Крижанівський А. Ф. Право і правопорядок: грані співвідношення / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць – Вип. 29.2006, с.12).

Ю. М. Оборотов переконливо довів, що трансформації правової системи, докорінні зміни нормативної сфери права, глибинні зрушення догми права – усі ці явища, що супроводжують буття сучасного права, тим не менш, не змінюють його структури. Діалектика традиційного та інноваційного у правовому розвитку полягає у тому, що розгортання правового буття призводить до трансформації правового порядку, але не права (Оборотов Ю. Н. Дослідження цінності держави як актуальний напрям сучасного правознавства. 2010, с.44). Інструментально-забезпечувальна функція правового порядку, а відтак – напрям його інструментальної цінності, – це, у першу чергу, дія правового порядку, спрямована на стабілізацію та нормалізацію правового життя, спрямування його у русло з найменшою кількістю зворушень, небезпек та факторів негативного впливу на правові цінності, норми, відносини та їх взаємодію в правових ситуаціях.